

Rapport

WAT FIETSPROFESSIONALS (NOG) WILLEN LEREN

Analyse vraag naar en aanbod van leermiddelen op
gebied van fiets

COLOFON

Titel:	WAT FIETSPROFESSIONALS (NOG) WILLEN LEREN
Subtitel:	Analyse vraag naar en aanbod van leermiddelen op gebied van fiets
Opdrachtgever:	Tour de Force – R. Lindeman Ministerie van I &W – A.F.J. Knul CROW – R. Hulshof
Opdrachtnemer:	DTV Consultants B.V. Teije Gorris
Datum:	10 oktober 2019
Kenmerk:	TCB 190088
Status rapport:	DEFINITIEF

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel van het onderzoek	4
1.3	Aanpak	5
1.4	Leeswijzer	5
2	LEERBEHOEFTE	7
2.1	Opzet inventarisatie	7
2.1.1	Interviews	7
2.1.2	Enquête	7
2.1.3	Werksessie	7
2.2	Algemene kenmerken (fiets)professionals	7
2.2.1	Ambities	7
2.2.2	Werkzaamheden	8
2.2.3	Erkenning leernoodzaak	9
2.3	Leerbehoefte	10
2.4	Leervoorkeuren	11
3	AANBOD LEERMIDDELEN	13
3.1	Overzicht	13
3.2	Bevindingen	14
4	CONFRONTATIE VRAAG EN AANBOD	16
4.1	Overzicht	16
4.2	Bevindingen	17
4.2.1	Voldoende aansluiting versterking mogelijk	17
4.2.2	Beperkte aansluiting aanvullen nodig	17
4.2.3	Geen aansluiting nieuw aanbod nodig	17
5	AANBEVELINGEN	19

INLEIDING

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De kennisontwikkeling op gebied van fiets floreert. De sterke aandacht voor fietsbeleid, -maatregelen en (onderzoeks)projecten heeft geleid tot het beschikbaar komen van grote hoeveelheden kennis, data, tools, inzichten en ervaringen. Deze zijn van grote waarde. Ze hebben de potentie om (toekomstige) professionals in staat te stellen beter en effectiever fietsprojecten te ontwikkelen en implementeren. Om deze potentie optimaal te benutten is het nodig om deze kennis beschikbaar te maken en professionals te leren nieuwe inzichten, data en tools toe te passen.

Dit vraagt om kennis- en leerproducten, zoals boekjes, stappenplannen, uitlegvideo's, e-courses, cursussen, trainingen, opleidingen. De mogelijkheden voor leren en kennisoverdracht zijn legio, maar het is essentieel dat middel, doel en doelgroep op elkaar aansluiten.

Een van de doelen van de Tour de Force is het versterken van de kennisinfrastructuur en data op gebied van fiets. Naast de opgave om de stroom aan dataverzameling ten aanzien van fiets beter en slimmer te benutten, is het zaak om de toegenomen kennis over fiets te ontsluiten naar fietsprofessionals en zo te zorgen voor een goede afstemming tussen theorie en praktijk. De basis voor een goede afstemming is inzicht in de kennis- en leerbehoeften van fietsprofessionals enerzijds en het aanbod van kennis en leermiddelen anderzijds.

De projectleiding van 'Tour de Force – Versterken Kennisinfrastructuur' heeft DTV Consultants gevraagd om een inventarisatie te maken van het huidige kennisaanbod op gebied van fiets enerzijds en de leerbehoefte vanuit de praktijk anderzijds. DTV Consultants combineert vakkennis op gebied van fiets met meer dan 25 jaar ervaring met opleiden en trainen op gebied van verkeer en mobiliteit.

1.2 DOEL VAN HET ONDERZOEK

De inventarisatie geeft inzicht in de vraag en aanbod op gebied van 'fietskennis en -kunde'. De volgende vragen zijn daarbij beantwoord:

- Wat is het huidige aanbod van kennisproducten (boekjes, handleidingen, websites) en leertrajecten (cursussen, trainingen, opleidingen)?
- Wat is de behoefte van (toekomstige) fietsprofessionals op gebied van leermiddelen ten aanzien van 'fietskennis en -kunde'?
- In hoeverre sluit het huidige kennis- en leeraanbod aan op de vraag naar 'fietskennis en -kunde'?
- Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om de witte vlekken op te vullen?

De projectleiding van 'Tour de Force – Versterken kennisinfrastructuur' helpen bij het gericht programmeren van toekomstige acties en activiteiten. De resultaten van dit onderzoek zijn ook bruikbaar voor universiteiten en hogescholen. Bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van lesmaterialen, vakken en/of opleidingen.

1.3 AANPAK

De volgende stappen zijn doorlopen

1. Inventarisatie van de leerbehoefte. De leerbehoefte is in kaart gebracht door middel van 11 interviews, een online enquête en een werksessie met professionals uit het verkeerskundig vakgebied.
2. Inventarisatie aanbod leermiddelen. Daarbij zijn we door middel van ‘deskresearch’ nagegaan wat er op dit moment beschikbaar is aan kennis- en leerproducten op het gebied van fiets.
3. Confrontatie leerbehoefte en aanbod leermiddelen. Een vergelijk van vraag en aanbod en analyse van de mate van aansluiting daartussen.
4. Werksessie. De bevindingen uit de voorgaande stappen zijn in een werksessie met deelnemers uit het verkeerskundige werkveld gedeeld en aangevuld.

1.4 LEESWIJZER

Deze rapportage is bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- Leerbehoeften
- Aanbod leermiddelen
- Confrontatie vraag en aanbod
- Aanbevelingen.

LEERBEHOEFTE

2 LEERBEHOEFTE

Onder de 'vraag' verstaan we de leerbehoeften aan kennis en kunde op gebied van fiets zoals die bestaat onder professionals die zich in meer of mindere mate voor hun werk met fiets bezighouden. Van beleid maken tot beleid uitvoeren. Van ontwerp tot stimulering. Van verkeerskundige tot fietsspecialist.

2.1 OPZET INVENTARISATIE

We hebben de kennis- en leerbehoefte in beeld gebracht door 'semigestructureerde' interviews die telefonisch zijn afgenomen. De interviews zijn gebruikt om voldoende diepgang te bereiken in de inventarisatie. Om inzichten in de breedte uit te breiden, zijn de interviews aangevuld met een online enquête. Daarnaast is een werksessie georganiseerd om de leerbehoefte te toetsen bij een vertegenwoordiging van het vakgebied.

2.1.1 Interviews

In overleg met de opdrachtgever zijn 11 verkeers- en fietsprofessionals geselecteerd voor een interview. Bij de selectie is getracht een zo breed mogelijke vertegenwoordiging van de doelgroep te realiseren (publiek-privaat-kennis, gemeentelijk-provincie, stedelijk-landelijk, specialist-generalist). In 5BIJLAGE 1 is een lijst opgenomen met de geïnterviewde personen.

2.1.2 Enquête

Via een online enquête met 10-15 gesloten vragen en enkele open vragen werden de inzichten uit de interviews aangevuld. De enquête werd online gepubliceerd en verspreid via de kanalen van Tour de Force, CROW-Fietsberaad en DTV Consultants. In totaal hebben 88 respondenten de enquête ingevuld. De gehanteerde vragenlijst is opgenomen in 5BIJLAGE 2 .

2.1.3 Werksessie

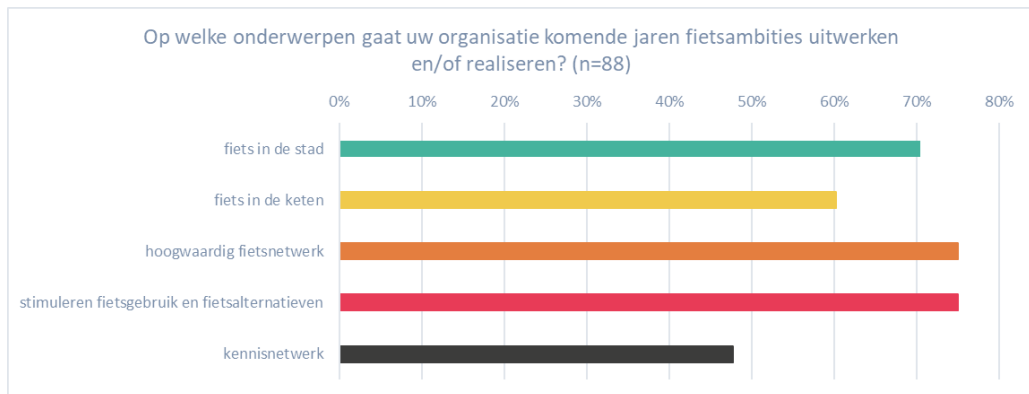
De bevindingen uit de vorige stappen zijn door middel van een werksessie van een halve dag getoetst en aangevuld met de opdrachtgever en een vertegenwoordiging uit het verkeerskundig werkveld. In 5BIJLAGE 3 zit de deelnemerslijst van deze werksessie. (12 deelnemers).

2.2 ALGEMENE KENMERKEN (FIETS)PROFESSIONALS

2.2.1 Ambities

Tour de Force heeft ambities geformuleerd op 5 thema's. In de inventarisatie onder de doelgroep is gevraagd naar de mate waarop de organisaties waarvoor de doelgroep werkzaam is, ambities hebben op deze onderwerpen.

- Fiets in de stad (denk aan: verkeersruimte voor de fiets, fietsparkeren, deelfiets, cargobikes, omgevingsvisie)
- Fiets in de keten (denk aan: fiets(parkeren) en (OV-)knooppunten, ov-concessies en voor-/natransport, fietsprioriteit op verplaatsingen tot 15km)
- Hoogwaardig fietsnetwerk (denk aan: netwerk en -infraontwikkeling rekening houdend met fietstypen forensen, scholieren en studenten, sportief en recreatief)
- Stimuleren van fietsgebruik en fietsinitiatieven (denk aan: gedragsverandering en stimuleringsmaatregelen voor verschillende doelgroepen)
- Kennisnetwerk (denk aan: fietsdata en -kennis, fietsmarketing, export fiets(kennis))

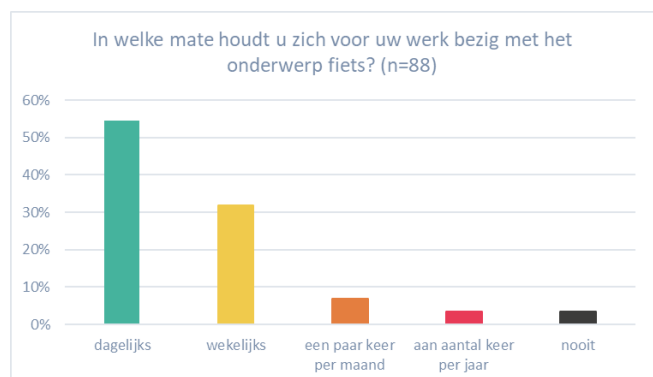

Er zijn door de gevraagde geen onderscheidende ambities aangegeven. Met andere woorden hebben de organisaties waarvoor de respondenten werkzaam zijn op alle onderwerpen ambities geformuleerd. Wel krijgen 'inhoudelijke' meer aandacht dan de 'horizontale' onderwerpen (kennisnetwerk). Er worden daarnaast ook nog andere ambities gegeven, zoals

- Fietsbeleid, governancevraagstukken, monitoring, fiets als integraal onderdeel mobiliteitsvraagstukken
- Programmering en monitoring fietsveiligheid
- Fiets in andere domeinen, zoals gezondheid
- Realisatie snelfietsroutes

2.2.2 Werkzaamheden

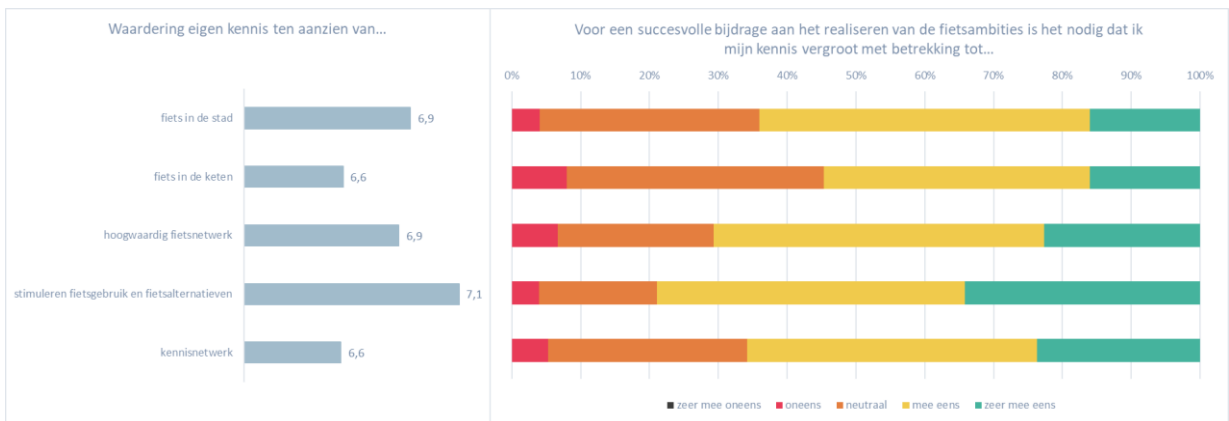
De fietsprofessionals die wij hebben gesproken en op de enquête hebben gereageerd zijn dagelijks of wekelijks bezig met het onderwerp fiets. De inhoudelijke focus ligt meestal bij fietspad (infrastructuur, ontwerp) en fietser (gebruik, stimulering, doelgroepenbenadering) en minder vaak bij de fiets (technologie, diefstal) zelf. Voor wat betreft de positionering op de beleidscyclus. Alle onderdelen (beleid/planvorming, ontwerp/beheer, gebruik/stimulering, monitoring/onderzoek/evaluatie) zijn vertegenwoordigd.

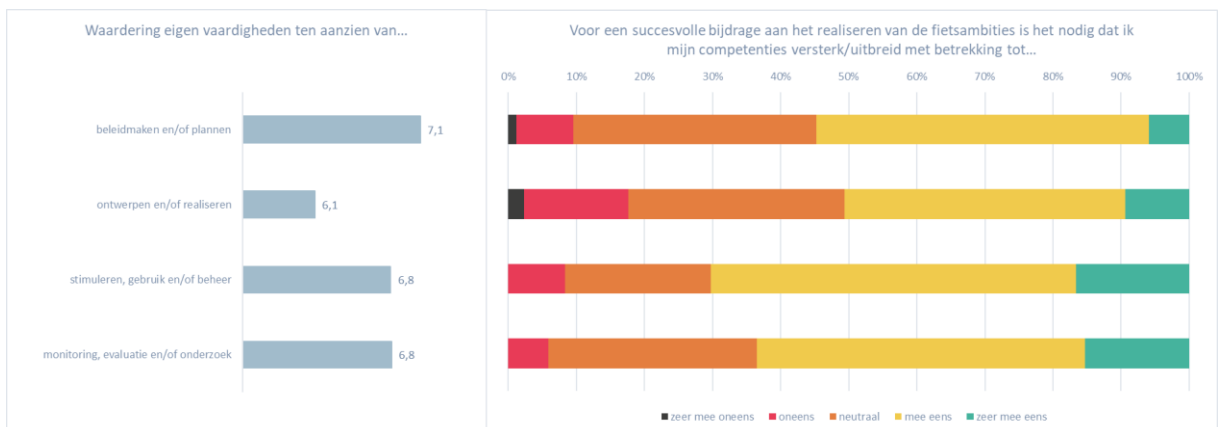
2.2.3 Erkenning leernoodzaak

Voor de hierboven genoemde ambities is de doelgroep gevraagd of de kennis en kunde over deze onderwerpen als voldoende wordt beschouwd en of er meer behoefte aan kennis en kunde is.

De doelgroep geeft zich gemiddeld een 7 voor haar kennisniveau. Echte uitschieters zijn er niet. Voor elk van de 5 onderwerpen is de stelling voorgelegd of de doelgroep het nodig vindt zijn/haar kennis uit te breiden om succesvol te kunnen bijdrage aan het realiseren van de ambities. Meer dan 50% is het met deze stelling eens of zeer mee eens. De grootste noodzaak wordt gezien op het onderwerp stimuleren van fietsgebruik.

Voor vaardigheden (kunde) – zoals beleid maken, ontwerpen, stimuleren, monitoring – zijn dezelfde vragen voorgelegd. Het niveau van de eigen vaardigheden scoren tussen een 6 en 7,2. Ook hier zijn geen echte uitschieters. Ook hier geeft meer dan 50% het eens tot zeer eens te zijn met de stelling dat het uitbreiden van vaardigheden bijdraagt aan het succesvol realiseren van fietsambities.

2.3 LEERBEHOEFTE

In de inventarisatie is zowel gevraagd naar wat de doelgroep zelf wil leren, als naar wat er volgens doelgroep nodig is voor het werkveld om de ambities te kunnen verwezenlijken. Onderstaande tabel geeft een overzicht van deze leerbehoefte. Deze zijn enerzijds gecategoriseerd naar thema en anderzijds naar kennis/kunde.

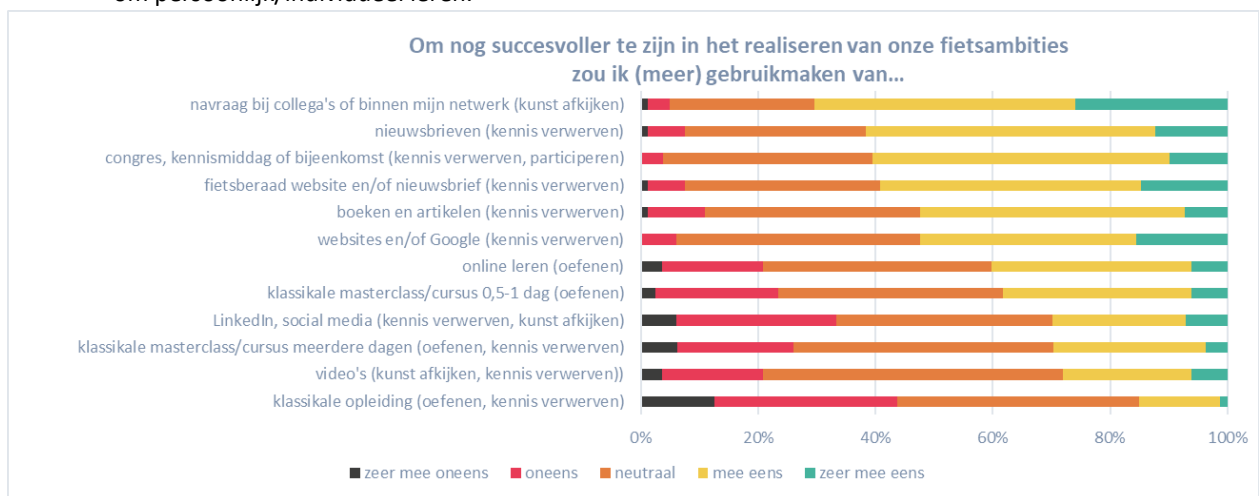
	KENNIS	KUNDE
VEILIGHEID	<ul style="list-style-type: none"> Cijfermatige inzichten en onderbouwing van fietsveiligheid Inzicht in mogelijke oplossingsrichtingen om veiligheid voor fiets te verbeteren. 	
ONTWERP	<ul style="list-style-type: none"> Basisprincipes ontwerp fietsinfrastructuur. Naast de stad ook nadrukkelijk voor landelijke gebieden Richtlijnen en inzichten voor drukke fietspaden Richtlijnen en inzichten voor 'nieuwe' fietsen (e-bike, bakfiets) Nieuwe perspectieven: herindeling verkeersruimte 	<ul style="list-style-type: none"> De basisbeginselen van fietsinfra planning en –ontwerp (idealiter ondersteund met een toegankelijk stappenplan of kookboek) Fietsinfra planning en –ontwerp in situaties met drukke fietspaden, groot aandeel bakfietsen, e-bikes
DATA EN MONITORING	<ul style="list-style-type: none"> Genereren, ontsluiten van fietsdata (fietsgebruik, volumes, routes, etc.) Effecten van maatregelen en projecten Mogelijke indicatoren voor effectmeting en eisen voor de selectie. 	<ul style="list-style-type: none"> Opzet dataverzameling en - monitoring
EVALUATIE	<ul style="list-style-type: none"> Proces- en leerervaringen van vakgenoten. 	<ul style="list-style-type: none"> Ex-ante evaluatie van fietsinfrastructuur (waaronder mkba) Evaluatieaanpak voor pilot en maatregelen Hoe een pilot opzetten met een nieuwe maatregel
GEDRAG	<ul style="list-style-type: none"> Inzicht in (gedrags)kenmerken van fietsers Mogelijkheden van voertuiginnovaties en wegkantsystemen voor gedragsbeïnvloeding 	<ul style="list-style-type: none"> Selectie en afstemming van stimuleringsmaatregelen op (gedrags)kenmerken van fietsers en niet-fietsers
PLANNING	<ul style="list-style-type: none"> Fiets als onderdeel van een geïntegreerd vervoersysteem en drager voor een aantrekkelijk(e) gebied/stad De rol van deelfietsen in mobiliteit en openbare ruimte Mogelijkheden omgevingswet en parkeernormen voor het aanpakken van fietsparkeerproblematiek 	<ul style="list-style-type: none"> Strategisch denken, plannen en ontwikkelen
KENNIS-NETWERK	<ul style="list-style-type: none"> Beeldmateriaal en ervaringen (zowel succes- als faalfactoren) van individuele projecten Lessen, adviezen, ervaringen over de maatregelen/projecten heen 	<ul style="list-style-type: none"> 'Kopieerbaarheid' van maatregelen/projecten
SAMENWERKING/ ANDERE VAKGEBIEDEN	<ul style="list-style-type: none"> De rol van fiets in ketenmobiliteit Welke aanpassingen in de wegenverkeerswet zijn nodig? Betere integratie van fietsdeelsystemen in mobility as a service oplossingen 	<ul style="list-style-type: none"> Het inkopen en aanbesteden van (innovatief) fietsinfra ontwerp (samenwerking met afdeling inkoop) Vergroten van 'awareness' van de fiets binnen- en buiten het eigen vakgebied Opzetten, uitvoeren en bestendigen van samenwerking met andere werkvelden en vakgebieden Beïnvloeden/lobby in de politiek, bij beslissers

2.4 LEERVOORKEUREN

Iedereen heeft een persoonlijke voorkeur voor de manier waarop hij/zij graag leert. De één verzamelt eerst informatie om deze grondig te bestuderen. Een ander springt meteen in het diepe en gaat aan de slag. Er zijn uiteindelijk 5 leervoorkeuren te onderscheiden¹.

1. Kunst afkijken: leren door op te letten wat werkt en wat niet. Observeren, analyseren en vervolgens toepassen.
2. Participeren: door met elkaar te praten en te sparren verhelderen van ideeën en aanscherpen van inzichten.
3. Kennis verwerven: lerenden willen weten wat er bekend is, onderzoeken bronnen en hechten waarde aan overdracht door experts.
4. Oefenen: leren door te proberen, het liefst begeleid door een begeleider die kan uitleggen en vereenvoudigen.
5. Ontdekken: leren uit de dagelijkse gang van zaken. Lerenden willen graag zelf uitvinden.

Via leervoorkeurentesten is te ontdekken wat persoonlijke leervoorkeuren zijn. Het was binnen dit onderzoek niet mogelijk om deze tests in te zetten. Daarom is gekozen om rechtstreeks te vragen naar gebruik van veelvoorkomende leermiddelen en zijn de volgende inzichten verworven. Binnen deze vraagstelling en de context van het werk van fietsprofessionals is ervoor gekozen de leervoorkeur Ontdekken niet uit te vragen. Hoewel geleerd wordt van bijvoorbeeld pilotprojecten (een vorm van Ontdekken) worden deze niet opgezet met als doel om persoonlijk/individueel leren.

Uit de enquête blijkt dat de veel personen een voorkeur hebben voor 'kennis verwerven' en 'kunst afkijken'. Participeren en oefenen komt in mindere mate voor. Tijdens de interviews is opgemerkt dat veel personen ook een voorkeur hebben voor 'Participeren'. Het leren van elkaar speelt dan een grote rol. Hoewel iedereen een persoonlijke voorkeur heeft, komen in leerprocessen alle elementen van leren (ervaren, reflecteren, conceptualisatie en experimenteren) terug. Bij de keuze van de benodigde leermiddelen is het leerdoel leidend. Het is daarin zaak om met alle aspecten van de leercyclus rekening te houden en te realiseren dat elk individu persoonlijke voorkeuren heeft.

¹ Ontleend aan SAVANT Learning Partners

3 AANBOD LEERMIDDELEN

Via een deskresearch is onderzocht wat er op dit moment wordt aangeboden op het onderwerp fiets. Tijdens de werksessie zijn de resultaten uit de inventarisatie verder aangevuld.

3.1 OVERZICHT

Onderstaand schema geeft een overzicht van de beschikbare leermiddelen gecategoriseerd naar soort.

<p>Boek/artikel (kennis verwerven)</p> <ul style="list-style-type: none"> • CROW Publicatie Ontwerpwijzer Fiets • CROW Kennismodules • CROW – blogs • CROW Downloads (artikelen) • Kennisbank Fietsberaad • KiM artikelen (artikelen, weblogs, papers etc.) • SWOV Publicaties • Verkeerskunde.nl (artikelen) • Verkeerinbeeld.nl (artikelen) • Verkeersnet.nl (artikelen) • Bicycledutch blog (artikelen) • Generiek: wetenschappelijke onderzoekpublicaties in diverse journals • Fietscommunity – blogs 	<p>Cursus/Opleiding (kennis verwerven, oefenen)</p> <ul style="list-style-type: none"> • BUAS - opleiding Built Environment • NHL Stenden Hogeschool - opleiding Mobiliteit • Windesheim - opleiding Mobiliteit • TU Delft - opleiding Civiele techniek • Universiteit Groningen – opleiding Planologie • Universiteit Groningen – opleiding Psychologie • UvA - opleiding Planologie • UvA – Summer School Cycling • UvA – MooC unraveling the cycling city • DTV Consultants - cursus Schaalsprong Fiets • DTV Consultants - cursus Verkeerskundig Ontwerp • DTV Consultants – webinars ‘design principles’ • DTV Consultants – Dutch bike infra training • DTV Consultants – e-course planning the cycling city • CROW/NOVI Verkeersacademie - cursus Mobiliteit, Verkeersonderzoek en Verkeerveiligheid
<p>Congressen/Lezingen (kennis verwerven, participeren, kunst afkijken)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fietsberaad bijeenkomsten • Nationaal Fietscongres • Nationaal Verkeerskundecongres • SWOV Evenementen • CVS Congres • Vlaams Congres Verkeerveiligheid • Velo-City 	<p>Output onderzoeksprojecten en overige tools (ontdekken, participeren)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ISAAC project: Pedbikeplanner tool • CHIPS project: Cycle highways learning materials • CIVITAS CAPITAL project: E-course marketing urban cycling • CIVITAS HANDSHAKE: nb materiaal wordt nog verwacht • Fietsberaad tools • HEAT tool • Streetmix/streetsketch tools • Smart Cycling Futures: publicaties

Leren van elkaar (kunst afkijken, participeren)	Factsheets (kennis verwerven)
<ul style="list-style-type: none"> • CROW kennis-/ontwerperscafé • Fietscommunity – bijeenkomsten • Smart Cycling Futures – bijeenkomsten • Cycling Lab Groningen en Drenthe 	<ul style="list-style-type: none"> • Tour de Force – factsheets • Fietsersbond – factsheets • CROW – downloads • SWOV – factsheets • Kennisnetwerk SPV – factsheets • Beter Benutten – factsheets

3.2 BEVINDINGEN

De belangrijkste bevindingen uit de inventarisatie van het aanbod van leermiddelen.

- Veruit de meeste kennis en informatie over fiets – zowel in de breedte als op specifieke deelthema’s - is beschikbaar in publicaties, boeken en artikelen die vaak online geraadpleegd kunnen worden.
- Het merendeel van de leermiddelen is gericht op kennisoverdracht. Het aanbod van middelen voor een gestructureerde overdracht van kunde (“hoe deed/hoe je dat?”) is beperkt.
- Veel kennis over fiets is beschikbaar via onlinebronnen (websites, portals). Deze onlinebronnen bevatten vaak ook kennis over andere onderwerpen dan fiets. Hoewel de informatie over fiets makkelijk vindbaar is, is de kennis over deelthema’s binnen fiets minder gemakkelijk doorzoekbaar of filterbaar.
- In het beschikbare aanbod van leermiddelen is een beperkt aandeel gericht op het onderwerp fiets in termen van technologie, diefstal etc. De leermiddelen zijn vooral gericht op de onderwerpen ‘fietspad’ en ‘fietser’.
- Er zijn veel evenementen waar kennisoverdracht plaatsvindt en er mogelijkheden zijn voor participatie en interactie. De nadruk ligt hierbij vaak op de uitwisseling van kennis en resultaten. De aandacht voor de uitwisseling van leerervaringen (succes- en faalfactoren) en overdracht van kunde, is beperkt.
- Het aanbod cursussen/ opleidingen op gebied van fiets is beperkt. Vaak komt fiets aan de orde als een facet van een ander onderwerp. Bijvoorbeeld verkeersveiligheid, ontwerp, planning. Alleen DTV Consultants en Universiteit van Amsterdam hebben korte leerprogramma’s specifiek op gebied van fiets. Hogescholen en Universiteiten hebben geen informatie beschikbaar over hoe fiets is opgenomen in het curriculum van opleidingen (langdurige programma’s).

CONFRONTATIE VRAAG EN AANBOD

4 CONFRONTATIE VRAAG EN AANBOD

4.1 OVERZICHT

De inventarisatie van de leerbehoeften en leermiddelen zijn met elkaar vergeleken en op hoofdlijnen beoordeeld op hun aansluiting. Daarbij zijn de leerbehoeften leidend geweest en is nagegaan in welke mate de leerbehoeften worden vervuld met het beschikbare aanbod van leermiddelen.

ONDERWERP	AANSLUITING	TOELICHTING
VEILIGHEID		<ul style="list-style-type: none"> • Ongevalscijfers beperkt beschikbaar, maar 'bekend probleem' • Nog geen aanbod t.a.v. veiligheid en nieuwe ontwikkelingen fiets en SPV • Wel aansluiting op veilig ontwerp
ONTWERP		<ul style="list-style-type: none"> • Er is veel leeraanbod in verschillende vormen • Aandachtspunt: bereik en ontsluiting richting kleinere gebieden • Aandachtspunt: belangrijke leermiddelen zoals ontwerpwijzers en kennismodules sluiten niet geheel aan op de behoeften van de doelgroep. Er is behoefte aan toegankelijke en beknoptere versie van essentiële ontwerprichtlijnen (kookboek)
DATA EN MONITORING		<ul style="list-style-type: none"> • Er is een toenemende erkenning van het belang van data en monitoring • Er komt steeds meer data beschikbaar • Beperkt aanbod in 'hoe dataverzameling inrichten en opzetten'
EVALUATIE		<ul style="list-style-type: none"> • Besef en aandacht voor evaluatie groeit. In steeds meer projecten wordt evaluatie en effectmeting meegenomen • Meer aandacht nodig voor 'overdraagbaarheid' van pilots/projecten • Nog geen leeraanbod op mkba fiets • Meer aandacht nodig voor proces- en leerervaringen (hoe doe je dat?)
GEDRAG		<ul style="list-style-type: none"> • Divers aanbod 'mobiliteit en gedrag' beschikbaar • Aandachtspunt: hoe gedragsinzichten toepassen in fietsprojecten
KENNIS- NETWERK		<ul style="list-style-type: none"> • Er is een rijkdom aan kennis en kunde over fiets beschikbaar in verschillende soorten leermiddelen. • Online tools, beeldbanken en videoclips/uitlegvideos zijn nog veelal onbenut • Gestructureerd 'leren van elkaar' nog maar beperkt benut
SAMEN- WERKING		<ul style="list-style-type: none"> • Aanbod nodig op 'samenwerking met inkoop' (aanbesteden fietsinfra) • Er is geen aanbod op 'hoe samenwerking opzetten, uitvoeren en bestendigen' • Kennis en kunde over lobby en public affairs is beschikbaar. Biedt kansen voor fiets

4.2 BEVINDINGEN

4.2.1 Voldoende aansluiting | maar versterking mogelijk

De thema's waar op dit moment een grote aansluiting is van leermiddel op leerbehoefte zijn Ontwerp, Gedrag en Kennisnetwerk. Verbetering. Versterking is echter mogelijk. Bij Ontwerp heeft dat betrekking op de ontsluiting naar en toepassing in landelijke gebieden en kleinere gemeenten en het toegankelijker maken van 'basis' ontwerp-kennis. Op gebied van Gedrag zou het bestaande aanbod kunnen worden uitgebreid met kennis/kunde over het toepassen van gedragsinzichten specifiek op fietsprojecten.

Generiek (= kennisnetwerk) geldt dat al veel kennis beschikbaar is over de fiets. Versterking is mogelijk op leermiddelen die inzetten op 'leren van elkaar' en beeld (foto, video).

4.2.2 Beperkte aansluiting | aanvullen nodig

Op de onderwerpen Veiligheid, Data en Monitoring, Evaluatie en Planning is de aansluiting beperkt. Het verband tussen deze onderwerpen is de toename van de beschikbaarheid van gegevens enerzijds, en anderzijds de groeiende behoefte aan monitoring en evaluatie. Er is een beperkte aansluiting de beschikbaarheid van gegevens en data (kennis) en hoe deze te gebruiken (kunnen).

4.2.3 Geen aansluiting | nieuw aanbod nodig

Een belangrijke leerbehoefte is samenwerking met andere afdelingen, domeinen en/beleidsterreinen. Er is op dit moment echter geen aanbod voor de fietsprofessional dat hierin voorziet en kan ondersteunen met handvatten voor het benoemen van raakvlakken, de meerwaarde van samenwerking en kansen/meerwaarde daadwerkelijk te benutten.

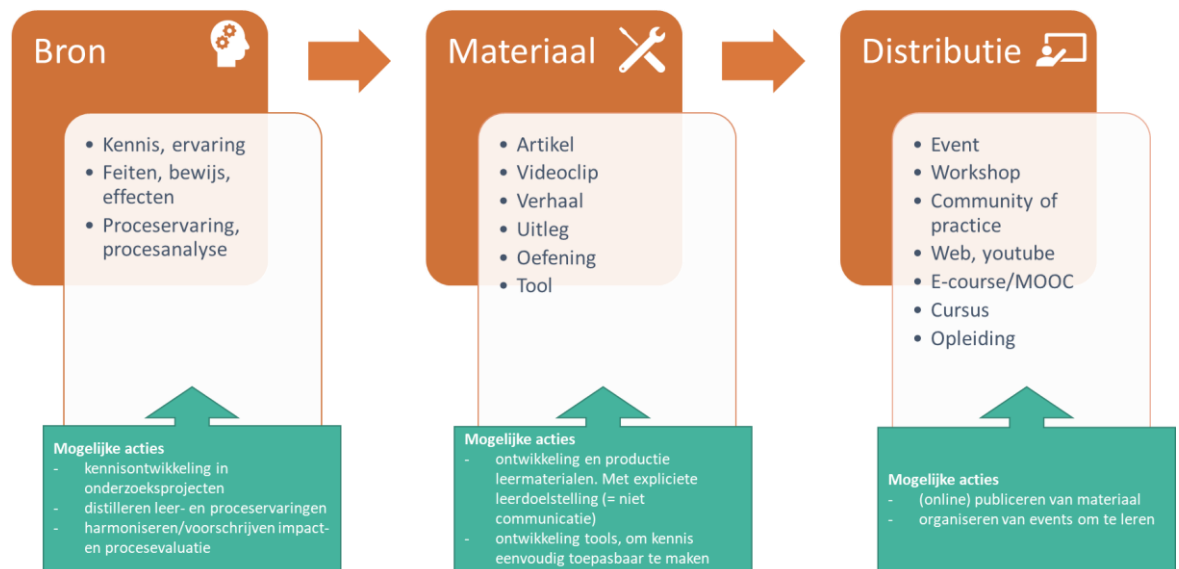
Een andere situatie doet zich voor op het onderwerp 'aanbesteden/inkopen'. Wegbeheerders zullen bij het realiseren van innovatieve fietsprojecten -ontwerpen met de afdeling inkoop moeten samenwerken. Inkoop is een vak apart. Inzichten daarin helpen de fietsprofessional om de samenwerking tijdig en effectief in te richten.

Ook is er behoefte aan handvaten voor het lobbywerk en het vergroten van betrokkenheid onder beslissers/politiek. Generieke leermiddelen zijn beschikbaar. Deze zouden specifiek gemaakt kunnen worden voor toepassing in het domein fiets.

AANBEVELINGEN

5 AANBEVELINGEN

Acties zijn nodig om witte vlekken op te vullen of de bestaande aansluiting uit te breiden en/of te versterken. Bij het ontwikkelen van acties is het nodig rekening te houden met de 'productieketen' waarlangs leermiddelen tot stand komen. Deze keten begint daar waar kennis, ervaring, kunde is/wordt gegenereerd. Die kennis kan worden verwerkt in materialen - de verpakking de kennis/ervaring/kunde in een drager. De verpakking maakt de bron overdraagbaar. De laatste schakel is in de keten is de distributie. Het materiaal kan op verschillende manieren verspreid worden om de geïnteresseerde, de lerende, te bereiken.

Bij alle acties geldt dat uiteindelijk de combinatie bron-materiaal-distributie moet aansluiten bij de kenmerken van de doelgroep. De belangrijkste kenmerken zijn hun leerbehoeften (wat willen ze leren?) en hun leervoorkeuren (hoe doen ze dat graag?).

Aan de hand van het hierboven staande principes zijn per onderwerp (leerbehoefte) mogelijke acties uitgewerkt. Deze staan beschreven in de tabel op de volgende pagina's. Ook is aangegeven welke rol de Tour de Force daarin kan nemen. Daarbij maken we onderscheid naar de volgende rollen:

- **(u) Uitvoering TdF** door bijvoorbeeld een project te initiëren of financiering ter beschikking te stellen.
- **(b) Beïnvloeding TdF** door bijvoorbeeld een criterium of verplichting te stellen bij bijvoorbeeld de financiering van een project. Of via de band van samenwerking dergelijke afspraken te maken met andere partijen (bijvoorbeeld wegbeheerders) die projecten financieren.
- **(o) Overlaten aan de markt:** bewust geen actie ondernemen. Stimulering kan ingezet worden waar TdF binnen de productieketen een actie onderneemt. Bijvoorbeeld, TdF kan actie ondernemen op de schakel(s) Bron en/of Materiaal en een marktpartij stimuleren om de Distributie op te pakken en de materialen te gebruiken in bestaand of nieuw aanbod van leermiddelen.

	Acties Bron	Acties Materiaal	Acties Distributie
Veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend onderzoek naar verkeersveiligheid fiets onder nieuwe omstandigheden: e-bikes, ouderen, doelgroepen, snelfietsroutes. Initiëren via kennisnetwerk SPV (u) • Kwaliteit ongevalscijfers niet zelf oppakken. Overlaten aan kennisnetwerk SPV. (o) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe kennis ontsluiten in factsheets en monitoring. (u) 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen specifieke acties nodig. Factsheets kunnen worden gebruikt door bestaande aanbieders van leermiddelen. (o)
Ontwerp	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend onderzoek naar ‘nieuwe’ ontwerpen en effect daarvan op beleving, veiligheid doorstroming (u)(b)(o) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen materialen (idealiter offline) ‘essenties/basisbeginselen fietsinfra ontwerp in standaardsituaties’. (u) • Ontwikkelen van serie use cases van toepassing van de ontwerpwijzer fiets. Bijvoorbeeld ‘toepassingen en voorbeelden ontwerpwijzer fiets in landelijk gebieden’. (u) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwerpateliers in de regio om basis ontwerpkenmerken bij te brengen/op te frissen (o)
Data en monitoring	<ul style="list-style-type: none"> • Opzetten standaard raamwerk voor monitoring en dataverzameling (u)(b) 		<ul style="list-style-type: none"> • Uitrollen/verplicht stellen gebruik raamwerk voor projecten geïnitieerd/gefinancierd door TdF. (b)
Evaluatie		<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen handboek voor fietsevaluatie projecten (zowel evaluatie van impact als proces) (u) • Ontwikkelen leermiddelen voor mkba fiets (b) 	<ul style="list-style-type: none"> • Promotie gebruik van handboek evaluatie (b) • Uitleg/toelichting/training gebruik/toepassen van evaluatiehandboek/mkba. (b)(o)
Gedrag		<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen materialen basiskennis en inzichten ‘gedrag’ gericht op fiets (o). 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Uitleg en stappenplan toepassen gedragsinzichten in fietsprojecten (u). 	
Planning			<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen van een (professional) master ruimtelijke strategie. (o)
Kennisnetwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Gericht verzamelen good practices. Daarbij gericht onderzoek naar belangrijke succes- en faalfactoren(u) 	<ul style="list-style-type: none"> • Benutten kracht van uitlegvideo's en kennisclips (groot bereik tegen lage kosten) voor het vastleggen van kennis, leerervaringen en projectresultaten. (u) • Opzetten van een beeldbank met voorbeelden (incl. voorbeelden die voor verbetering vatbaar zijn), ervaringen (gebruikerservaringen, maar ook succes- faalfactoren in de voorbereiding/realisatie) en maatwerkoplossingen (u) 	<ul style="list-style-type: none"> • Meester-gezelnetwerk: bij elkaar brengen vraag naar en aanbod van ervaringsdeskundigen. (b)(o) • Voortzetten en indien mogelijk uitbreiden 'leer van elkaar' middelen zoals ontwerp-/kenniscafé's en committees of practice. Creëren van kleine en vertrouwde settings van ervaringsdeskundigen om van elkaar te leren. (b)(o) • Vertalen van leermiddelen naar het Engels. (u)
Samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Verzamelen good practices met betrekking tot inkoop en contractvorming innovatief infra ontwerp (u) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen van een handreiking inkoop van (innovatieve) fiets- en -infraprojecten. (u) • Ontwikkelen van een spelvorm als leermiddel om te leren over inkoop van innovatief fietsprojecten/-ontwerp. (u)(o) 	<ul style="list-style-type: none"> • Cursus en/of serious game aanbesteden fietsinfra voor verkeerskundigen/fietsprofessionals • Praktische cursus 'samenwerking' (binnen en buiten je vakgebied). (o) • Organiseren van uitwisseling/werkbezoeken voor beslissers/politiek (u)

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 GEÏNTERVIEWDE PERSONEN

Robert Hulshof	CROW	4 juni 2019
Erik Tetteroo	APPM, Hogeschool van Amsterdam, Tour de Force	4 juni 2019
Rico Andriessse	Goudappel	11 juni 2019
Saskia Zwiers	Provincie Groningen	11 juni 2019
Marjolein de Lange	ML Advies	12 juni 2019
Ewoud Vink	Provincie Noord-Brabant	13 juni 2019
Govert de With	Gemeente Amsterdam/Tridée	11 juni 2019
Paul Schepers	Rijkswaterstaat	13 juni 2019
Marvin Brust	Kragten	24 juli 2019
Sjors van Duren	RoyalHaskoningDHV	7 augustus 2019
Paul Gilissen	Gemeente Amstelveen	

BIJLAGE 2 ENQUÊTEVRAGEN

Werkzaamheden 'fiets'

- Vraag 1** In welke mate houdt u zich voor uw werk bezig met het onderwerp fiets?
- a Dagelijks
 - b Wekelijks
 - c Een paar keer maand
 - d Een aantal keer per jaar
 - e Nooit
- Vraag 2** Kunt u aangeven waar het accent van uw werkzaamheden ligt? Verdeel 100 punten over de drie onderwerpen.
- a Fiets - het 'vervoermiddel', bijvoorbeeld ontwikkeling en technologie van/voor fietsen, cargobikes en e-bikes, diefstal en beveiliging.
 - b Fietspad - de infrastructuur, bijvoorbeeld ontwerp, realisatie, netwerkplanning, snelfietsroutes.
 - c Fietser - fietsgedrag en -gebruik, bijvoorbeeld fietsstimulering, verkeerseducatie, gebruik van e-bikes.
- Vraag 3** Kunt u aangeven in welke fase uw werkzaamheden doorgaans plaatsvinden (meerdere antwoorden mogelijk)?
- a Beleidmaken en/of plannen
 - b Ontwerpen en/of realiseren
 - c Stimulering, gebruik en/of beheer
 - d Monitoring, evaluatie en/of onderzoek

Fietsambities

- Vraag 4** Op welke onderwerpen gaat uw organisatie komende jaren fietsambities uitwerken en/of realiseren (meerdere antwoorden mogelijk)? Nb. deze indeling wordt gebruikt in de Nationale Agenda Fiets ('Schaalsprong fiets').
- a Fiets in de stad (denk aan: verkeersruimte voor de fiets, fietsparkeren, deelfiets, cargobikes, omgevingsvisie)
 - b Fiets in de keten (denk aan: fiets(parkeren) en (OV-)knooppunten, OV concessies en voor-/natransport, fietsprioriteit op verplaatsingen tot 15km)
 - c Hoogwaardig fietsnetwerk (denk aan: netwerk en -infraontwikkeling rekening houdend met fietstypen forensen, scholieren en studenten, sportief en recreatief)
 - d Stimuleren van fietsgebruik en fietsinitiatieven (denk aan: gedragsverandering en stimuleringsmaatregelen voor verschillende doelgroepen)

- e Kennisnetwerk (denk aan: fietsdata en -kennis, fietsmarketing, export fiets(kennis))
- Vraag 5 **Zijn er (nog) andere onderwerpen waarop uw organisatie fietsambities gaat uitwerken en/of realiseren?**
- Vraag 6 **Op welke onderwerpen is het volgens u nodig dat in het vakgebied fietskennis en -kunde wordt uitgebreid ?**

Uw rol

- Vraag 7 **Wat is uw rol bij het uitwerken of verwezenlijken van de fietsambities van uw organisatie ((meerdere antwoorden mogelijk)?**
 - a Het schrijven van beleidsprogramma('s) en/of -notities
 - b Verantwoordelijk voor de uitvoering van een programma
 - c Verantwoordelijk voor de uitvoering van een of meerdere projecten
 - d Bijdragen door middel van bijvoorbeeld advies, ontwerp en/of andere (uitvoerende) werkzaamheden
 - e Uitvoeren van monitoring, onderzoek en/of evaluatie
 - f Anders, namelijk

Ga naar volgende pagina

Paginatitel

Kennis

- Vraag 8 **Kunt u een rapportcijfer aangeven ten aanzien van uw eigen kennis van:**
 - a Fiets in de stad (denk aan: verkeersruimte voor de fiets, fietsparkeren, deelfiets, cargobikes, omgevingsvisie)
 - b Fiets in de keten (denk aan: fiets(parkeren) en (OV-)knooppunten, OV concessies en voor-/natransport, fietsprioriteit op verplaatsingen tot 15km)
 - c Hoogwaardig fietsnetwerk (denk aan: netwerk en -infraontwikkeling rekening houdend met fietstypen forensen, scholieren en studenten, sportief en recreatief)
 - d Stimuleren van fietsgebruik en fietsinitiatieven (denk aan: gedragsverandering en stimuleringsmaatregelen voor verschillende doelgroepen)
 - e Kennisnetwerk (denk aan: fietsdata en -kennis, fietsmarketing, export fiets(kennis))
- Vraag 9 **Graag uw mening. "Voor een succesvolle bijdrage aan het realiseren van de fietsambities is het nodig dat ik mijn kennis vergroot met betrekking tot..."**

- a Fiets in de stad (denk aan: verkeersruimte voor de fiets, fietsparkeren, deelfiets, cargobikes, omgevingsvisie)
- b Fiets in de keten (denk aan: fiets(parkeren) en (OV-)knooppunten, OV concessies en voor-/natransport, fietsprioriteit op verplaatsingen tot 15km)
- c Hoogwaardig fietsnetwerk (denk aan: netwerk en -infraontwikkeling rekening houdend met fietstypen forensen, scholieren en studenten, sportief en recreatief)
- d Stimuleren van fietsgebruik en fietsinitiatieven (denk aan: gedragsverandering en stimuleringsmaatregelen voor verschillende doelgroepen)
- e Kennisnetwerk (denk aan: fietsdata en -kennis, fietsmarketing, export fiets(kennis))

Vraag 10 **Daarnaast wilt u uw kennis vergroten op het gebied van:**

Competenties

Vraag 11 **Kunt u een rapportcijfer aangeven ten aanzien van uw vaardigheden van:**

- a Beleidsmaken en/of plannen
- b Ontwerpen en/of realiseren
- c Stimulering, gebruik en/of beheer
- d Monitoring, evaluatie en/of onderzoek

Vraag 12 **Graag uw mening. "Voor een succesvolle bijdrage aan het realiseren van de fietsambities is het nodig dat ik mijn competenties versterk/uitbreid met betrekking tot..."**

- a Beleidsmaken en/of plannen
- b Ontwerpen en/of realiseren
- c Stimulering, gebruik en/of beheer
- d Monitoring, evaluatie en/of onderzoek

Ontwikkelen kennis en vaardigheden - algemeen

Vraag 12 **Welke mogelijkheden gebruikt u doorgaans u als u uw kennis of vaardigheden wilt uitbreiden (meerdere antwoorden mogelijk)?**

Fietsberaad website en/of nieuwsbrief
 Websites en/of google
 LinkedIn, social media
 Video's (bijvoorbeeld youtube)
 Boeken en artikelen
 Nieuwbrieven
 Navraag bij collega's of binnen mijn netwerk
 Congres, kennismiddag of bijeenkomst

Online leren (webinar, online cursus, online kennismodules)
 Een klassikale masterclass/cursus van een 0,5-1 dag
 Een klassikale masterclass/cursus van meerdere dagen
 Een klassikale opleiding
 Anders, namelijk

Ontwikkelen kennis en vaardigheden - fietsambities

Vraag 13 **Graag uw mening. "Om nog succesvoller te zijn in het realiseren van onze fietsambities zou ik (meer) gebruikmaken van..."**

Fietsberaad website en/of nieuwsbrief
 Websites en/of google
 LinkedIn, social media
 Video's (bijvoorbeeld youtube)
 Boeken en artikelen
 Nieuwbrieven
 Navraag bij collega's of binnen mijn netwerk
 Congres, kennismiddag of bijeenkomst
 Online leren (webinar, online cursus, online kennismodules)
 Een klassikale masterclass/cursus van een 0,5-1 dag
 Een klassikale masterclass/cursus van meerdere dagen
 Een klassikale opleiding

Vraag 14 **Daarnaast zou ik nog gebruik maken van deze leermiddelen:**

Algemeen

Vraag 15 **Voor welk type organisatie bent u werkzaam?**

Gemeente
 Provincie
 Rijksoverheid
 Waterschap
 Universiteit/hogeschool
 Adviesbureau
 Ingenieursbureau
 Belangenvertegenwoordiging
 Anders, namelijk

Vraag 16 **Heeft u nog opmerkingen, aanvullingen of suggesties?**

BIJLAGE 3 DEELNEMERS WERKSESSIE

De volgende personen waren aanwezig op de werksessie van 20 september 2019:

- Joost de Kruijf – Breda University of Applied Sciences
- Marco te Brömmelstroet – Universiteit van Amsterdam
- Marvin Brust – Kragten
- Paul Gilissen – Gemeente Amstelveen
- Saskia Zwiers – Provincie Groningen
- Jaap Kamminga – Fietzersbond
- Lucas Harms – Dutch Cycling Embassy
- Govert de With - Gemeente Amsterdam/Tridée
- Rick Lindeman – Rijkswaterstaat/Tour de Force
- Otto van Boggelen – CROW
- Teije Gorris –DTV Consultants
- Kim Heerkens – DTV Consultants